

David G. Bromley, J. Gordon Melton (eds.), Cults, Religion, and Violence, Cambridge: Cambridge University Press 2002, 249 s.

Jana Petřicová

Pokud se budeme zabývat problematikou náboženství a násilí, nepochybně si vybavíme 11. září 2001. Náboženská motivace atentátníků zodpovědných za tento útok, postavila do popředí zájmu nejen vědecké veřejnosti potenciál náboženského násilí a částečně umožnila vznik literárních rychlokvašek, ovšem objevily se i hodnotné vědecké publikace. Nutno podotknout, že vzniku druhých zmiňovaných prací předcházela mnohdy dlouholetá výzkumná činnost, je tedy možné říci, že se – více či méně – jednalo o náhodnou koincidence.

Jedním z takových projektů je publikace *Cults, Religion, and Violence*, vzešlá z více než pětileté výzkumné činnosti. Podnětem k vytvoření sborníku se stala sekce „Násilí v nových náboženstvích“, pořádaná v rámci výročního zasedání Společnosti pro vědecké studium náboženství (SSSR) v roce 1996, výsledkem pak sborník obsahující celkem dvanáct teoretických příspěvků i případových studií.

Teoretickými pracemi přispěli D. Bromley, J. G. Melton, T. Robbins, L. L. Dawson, S. A. Wright a E. Barkerová. Jen namátkou – J. G. Melton se spolu s D. Bromleyem ve své stati rozebírají nesprávné úsudky, přisuzující novým náboženstvím automaticky větší míru násilí, E. Barkerová se zaměřuje na srovnávací analýzu rolí pěti typů skupin, které se zabývají sledováním aktivit nových náboženských hnutí.

Autory případových studií jsou J. R. Hall, M. Introvigne, J.-F. Mayer, I. Reader, R. W. Balch a D. Taylor. J. R. Hall se věnuje revizi událostí, které vedly k masové sebevraždě přívrženců Davida Koreshe v roce 1993 na ranči ve Waco, stát Texas, USA a dospívá k přesvědčení, že se spíše jednalo o reakci na dynamicky se vyvíjející situaci, než o inherentní a statickou predispozici, jež by byla skupině vlastní. Jinou tragickou událost, totiž kolektivní sebevraždu Řádu Chrámu slunce, rozebírají M. Introvigne a J.-F. Mayer a přirovnávají jeho apokalyptickou ideologii k nauce UFO kultu Nebeská brána, jehož členové spáchali hromadnou sebevraždu v roce 1997. I. Reader se ve svém příspěvku věnovaném analýze eskalace násilí zabývá japonskou skupinou Óm šinrikjó, nechvalně proslulou sarinovým atentátem v tokijském metru roku 1995. K případu již zmiňovaného UFO kultu Nebeská brána se vracejí R. Balch a D. Taylor a velice podrobně rozpracovávají predispozice skupiny, které ji předurčovaly k radikálním činům.

Sbírka je skutečně reprezentativním dílem renomovaných badatelů v oblasti nových náboženství a z pohledu religionistiky jedním z mála pramenů pro studium vztahů náboženství a násilí.

Pokud vás ústav či knihovna nepatří ke šťastným vlastníkům alespoň jednoho exempláře *Cults, Religion, and Violence*, zkuste se poohlédnout po Internetu alespoň po použitém výtisku – pokud vás uvedená problematika zajímá, vyplatí se zainvestovat!